

№ 5

Utgiven av Svenska Folkförbundet.
Redaktör: N. Blees, Riddaregatan 3, Reval.

3 mars

Svenska Odlingens Väners
19:de årsmöte.

Svenska Odlingens Väners årsmöte firades i år på Birkas söndagen den 26 februari. Då årsmötet hölls två dagar efter Estlands tioårsjubileum firade man samtidigt även minnet av frihetsdagen med de församlade nuckö- och vormsöborna. Mötet blev därför denna gång högtidligare än någonsin förut. Tillslutningen var ovanligt stor: bortåt 200 personer föreningsmedlemmar och andra, däri inberäknade f. d. och nuvarande birkasungdomar.

Efter sången "Var välkommen, envar" hälsade rektor E. Adalberth de församlade hjärtligt välkomna till Birkas.

Efter hälsningstalet höll lektor H. Pöhl tal till tioårsminnet. Talaren kastade en blick tillbaka på de gångna tio åren och uppehöll sig särskilt vid den första tiden av republikens tillkomst, bl. a. förberedelserna till självständigheten. Det har varit nog så svåra tider landet haft att utstå. Svenskarna ha varit med från början, och då grundlagen utarbetades var det tack vare isynnerhet den svenske folkrepresentantens åtgäder, som garantier för kulturell självstyrelse vunnos för landets folkminoriteter. — Utvecklingen har för Estland gått framåt med snabba steg. Men friheten har krävt många offer. De i kriget stupades minne hedrades med att de församlade reste sig i stilla andakt under det orgeln sakta spelade melodin till "Närmare, Gud, till Dig."

Rektor E. Adalberth höll sedan ett intressant och innehållsrikt föredrag om jordbruket förr och nu i Estland. Estlands folk

är ett jordbrukande folk, men man saknade jord. Jordbehovet har nu tillfredsställts genom styckning av de större jordbruken. — Talaren uppehöll sig vid godsens historia i svenskbygderna och lämnade intressanta statistiska och kronologiska uppgifter beträffande antalet jordbruk under olika tider samt godsens tillkomst. I varma ordalag framhölls framåtskridandets nödvändighet och betydelse på alla områden. Vi böra sträva mot en ljusare framtid.

Sedan talade magister S. Fraenki om vad friheten innebär för ett folk. Om folk saknar frihet förhindras utvecklingen, då däremot hos ett fritt folk utvecklingen går framåt i snabbt tempo. Det är också stor skillnad mellan ett folk, som i århundraden fått åtnjuta friheten, och ett folk, som längre tid fått lida förtyck. Den prägel trälldomen satt på folkkaraktären kan icke så fort utplånas. Det märkes också här. Under det fria Estlands hägn gå nu även estlandssvenskarna en ljusare framtid tillmötes.

Mellan föredragen sjöngs "Vårt land". Vidare underhöll Höbrings sångkör med vacker körsång, som rönste livligt bifall, och en birkas elev deklamerade på estniska till frihetsdagens minne. Efter kafferasten vidtogo årsmötets förhandlingar.

Ordföranden H. Pöhl föredrog årsberättelsen för 1927. Vad Birkas och Revals svenska skola beträffar, så har lärareombyte skett under årets lopp. Rektor P. Söderbäck med fru och fröken Janse ha avgått efter ett framgångsrikt arbete. Till rektor för Birkas har utsetts agronom E. Adalberth med fru Adalberth som värdinna för skolan. Till andra

lärare har kallats magister S. Fraenki. I Revals skola har lärare A. Stahl utsetts till föreståndare efter N. Blees, som fått tjänstledighet från nämnda syssla. — Biblioteksverksamheten har icke under det gångna året att anteckna några nämnda framgångar. På Vormsö har verksamheten varit livligast. Då denna verksamhet emellertid är av vikt för folkbildningen, utsågs på hösten läraren Alexander Samberg till biblioteksombud, och har han gjort förberedande arbete för en bättre organisation av detta arbete. En del föredrag ha hållits av lärare Samberg i Korkis och Wichterpal för väckande av folkbildningsintresset. — På tal om möten och föredrag så ha sådana hållits på olika tider och orter. Gustaf Adolfsdagen firades allmänt bland svenskarna med tal och sång. Bl. a. har universitetslektorn Lindberg från Dorpat hållit två föredrag i Reval, och rektor E. Adalberth har hållit en serie föreläsningar i svenskbygden i jordbruks- och andra ämnen. Även magister S. Fraenki har talat vid olika tillfällen i bygderna. I Reval ha ungdomsmöten hållits av lärare A. Stahl. Även någon fest samt i Reval svenska teafnarn ha hållits under årets lopp — I Reval har man kommit ett stort steg framåt genom ombygget av Riddaregatan 3. Därigenom har föreningen fått ett bättre kansli och svenska skolan bättre lokal.

Kassaberättelserna för 1927 för S. O. V. och Birkas skola upplästes av N. Blees.

Inkomster.

Saldo från 1926 . . Mk. 23631
medlemavgifter 15575

lönenanslag för Revals skola	Mk. 271475
anslag för andra ändamål, däribland Korkis skola	120648
vinst av lotteriet	81243
Summa Mk.	512572

Utgifter.

Revals skola, lärarelöner	Mk. 271475
vaktmästare, ved, lyse hyror m. m.	46531
andra skolor, Korkis m. m.	67850
biblioteket o. kansliet	26000
ombygget understöddes med	53980
annonsering, Kustbon och andra diverse utg.	46736
Summa Mk.	512572

Folkhögskolans räkenskaper balanserade på en summa av 1.307.316 mk.

Fröken D. Pettersson uppläste revisorernas berättelser över föreningens, folkhögskolans och jordbrukets räkenskaper.

Kassaberättelserna godkändes och beviljades styrelsen ansvarsfrihet.

Läraren A. Stahl valdes till styrelseledamot i st. f. A. Boman, som genom döden avgått, och revisorerna återvaldes.

Avgiften för ständig medlem sänktes till 25 kronor. — Budgeterna för 1928 antogos.

Utrymmet tillåter icke att vidröra övriga frågor. Nästa gång skola vi återkomma till ett par andra frågor.

Årsmötet, vid vars förhandlingar rådde den bästa enighet, avslutades med några varma tack-sägelseord till funktionärerna av ordf. H. Pöhl samt ett tack av E. Adalberth till H. Pöhl för vad han gjort under den långa tid han varit verksam i svenskhetsarbetet, varpå de församlade stående sjöngo "Modersmålets sång."

Eko från jubileumsfestligheterna i Reval.

Nu, när några dagar hava förflutit sedan 10-årsminnet av vårt lands självständighet firades, kan man lugnt blicka tillbaka och på samma gång få en helhetsbild av de storartade festligheterna.

Redan några dagar före själva festdagen kunde man förnimma en feberaktig förberedelse. Överallt, särskilt i de centrala stadsdelarna, höll man på med att de-

korera husen med girlander, vidtaga anstalter för illumination m. m. Dagen förut avprovades allt och på kvällen kunde man redan i fulla drog njuta av festbelysningens storslagenhet; denna uppskattades även av publiken, ty stora människomassor voro då redan i rörelse.

Själva festdagen ingick disig och grå, och man förnam redan tidigt på morgonen, att det låg spänning i luften. Festen inleddes med gudstjänst i alla kyrkor, varvid även riksdagens manifest till Estlands folk från predikstolarna upplästes. Manifestet översattes och trycktes även på minoriteternas språk, på tyska, svenska, ryska och judiska.

Ett av dagens största programnummer var den stora militärparaden på frihetsplatsen. Senare på dagen avlöste den ena högtidliga akten den andra; en mängd högtidliga tal höllas på olika ställen och den fosterländska stämningen var hög överallt.

Huru svälla icke hjärtan av tacksamhet och glädje vid ett sådant tillfälle hos folk, som levat i förtryck och vända under främmande ok! Är icke idén för folkens självbestämmingsrätt den ädlaste av alla, idén som mänsklighetens hjärna frambragt? Är icke kampen för denna rätt den ädlaste kamp ett folk kan kämpa? — Är icke minnet av segern i denna kamp det ädlaste och största ett folk äger?

U l t i m u s.

Språkstriden i Finland.

Enligt § 20 i språklagen i Finland förbjudas svenska anslag i trakter, där den finska befolkningen utgör majoriteten. Detta innebär naturligtvis praktiskt taget stora olägenheter för den svenska befolkningen, som icke förstår finska — och deras antal, som icke förstår finska, är icke litet. Grundlagsutskottets förslag, vilket tillstyrker ändring av språklagen i detta fall, förkastades emellertid av Finlands riksdag den 21 febr.

Därom skriver "Åbo Underättelser" för den 22 febr. närmare:

"Följande ärende var förslaget till lag om ändring av § 20 i språklagen. Såsom att vänta var, tilldrog sig ärendet en stor uppmärksamhet, och man fäste sig vid, att kommunikationsminister Hynninen även denna gång var närvarande.

Debatten inleddes av friherre von Born, som påvisade, att de förändringar i gällande lag, som i tiden vidtogos, kommo till under upphetsning och utan besinning. Lotten fällde utslaget. Lagändringen, som man nu ville ha upphävd, innebär en hänsynslöshet mot den svenska befolkningen, vars anlåtande av vårt förnämsta kommunikationsmedel alldeles i onödan bleve försvärad. Med åsidosättandet av det praktiska livets krav genomdrevs ändringen för tillfredsställelse av den nationella fåfångan och utan hänsyn till att man kränkte den svenska befolkningens intressen. Talaren föreslog, att grundlagsutskottets förslag, vilket tillstyrker ändring, måtte läggas till grund för behandlingen.

Han understöddes av hr Ryömä (soc. dem.), som meddelade, att hans grupp beslutat rösta för ändringen, och likaså av hr Isaksson (komm.), som konstaterade de olämpliga åtgärderna mot landets svenskar och meddelade, att hans grupp komme att rösta för friherre von Borns förslag.

Självfallet uppträdde även ledande personer från de finska borgerliga grupperna, bland dem hr Kallio och finansminister Niskanen, båda agrarer, hr Vennola från framstegsgruppen och hr Penanen från samlingspartiet, vilka samtliga frambruro tidigare ofta hörda åsikter om att den finska befolkningen ansåg olämpligt, att i finska trakter svenska anslag skulle förekomma, liksom också att tjänstemännen borde besitta någon kunskap i svenska språket.

Vid verkställd omröstning, huruvida stora utskottets avböjande förslag eller grundlagsutskottets tillstyrkande förslag skulle läggas till grund för behandlingen, segerade det förra, det avböjande, med 96 röster mot 82. Från svenska gruppens sida begärdes öppen omröstning, som gav till resultat resp. 93 och 84 röster.

Friherre von Borns motion var sålunda förkastad. Detta möjliggjordes genom att några socialdemokrater voro frånvarande, medan omkring 5 av dem röstade emot sin grupps beslut."

Korkis — Wichterpal.

Korkis och Wichterpal äro orter, där svenskheten kämpar.

En Birkas-sång.

Vi äro av ungdom en skara,
som sjunger åt livet sin tro,
Vi längta att få en gång fara
att bygga oss lyckofyllt bo,
— Och hoppas vi mången en gång
få mötas på Birkas med sång.

Not ljusnande vidder vi vandra
att modigt ta' livet i famn,
Vi lovat att stödja varandra
tills slutligt vi hunnit i hamn,
— Vid glimmande stjärnor förvisst
vi målet nog finna till sist.

Vi glada gå samman och sträva
att växa till ande och själ;
i livet av skönhet inväva

ett mönster, som håller sig väl.
— Du, Birkas, som städs blir oss kärt,
du skönheten älska oss lärt,

När skolan vi byta mot livet
och våren mot sommar och höst,
nog minnas vi; här blev oss givet
den tro och det hopp, som ger tröst.
— Vi minnas all glädje och fröjd,
som sinnet gav stämningens höjd.

Så Birkas vår kärlek vi sjunga
och lova med hjärta och hand;
Så sant, som vi äro än unga,
skall trohet ges bygden, vårt land.
— Vi hoppas här mången en gång
få samlas och sjunga vår sång.

Emil Adalbertfi.

Det råder icke just någon direkt fiendskap mot det svenska. Men man märker en viss likgiltighet. Denna liknöjdhet beror därav, att folket icke behärskar högsvenska. Således går det också miste om mycket, som skrives och talas på svenska, och som skulle verka väckande, om det skulle förstå språket. På grund härav blir arbetet för läraren dessto svårare. Man måste anstränga sig till det yttersta för att hålla det svenska bildningsarbetet i gång.

Tillgång till svenska böcker och svenska tidningar är ringa. Däremot har man i nästan varje gård en estnisk tidning. Man har även estniska bibliotek.

Ofta måste läraren själv med egna medel bestrida utgifterna för skolan, för att hjälpa skolan genom svårigheter; men man förstår icke mycket med en månadslön på 60—70 Ekr.

För att även utom skolan befrämja den svenska saken har i Korkis och Wichterpal blivit grundade studiecirklar. Möten hållas en gång i veckan. Den 18 feb. hade Korkis studiecirkel anordnat svenskafest. Programmet upptog två föredrag, deklamation, unison sång.

Nästa år är det 20 år se'n dess, som skolan i Korkis började sin verksamhet. Wichterpals skola har då verkat 10 år. Det är meningen, att en liten skrift skall ges ut till dessa två skolors dubbeljubileum. De ha utfört ett för sin ställning betydande svenskt kulturarbete.

Alex. Samberg.

Tioårsminnet firas av S. O. V.

Den 24 februari högtidlighölls tioårsminnet av Estlands självstän-

dighet överallt även av svenskarna. Således upplästes riksdagens manifest i alla svenska kyrkor, skolor och på föreningsmöten. På Birkas samlades alla elever och allt gårdens folk till den högtidliga akten — man sände också telegram till Riksäldsten och på Vormsö samlades allmänheten i stor skara till festligt sammanträde. Förutom uppläsning av manifestet höllos fosterländska tal m. m. Därom närmare en annan gång.

I Reval hade svenskarna festligt möte på Riddaregatan 3 kl. 6 e. m. N. Blees föredrog Riksdagens manifest och H. Pöhl höll tal om Estlands kamp för sin självständighet. Det var icke blott kamp på fronten, man kämpade lika mycket bakom kulisserna. Herr Pöhl talade bl. a., hur det var under Kerenskis tid, då ryska monarkin redan hade fått sin dödsstöt. Estland — visserligen en rysk provins — hade fått ett slags självstyrelse och började ordna sina inre förvaltningsangelägenheter efter friare principer. Man gladdes redan över denna frihet, ehuru den icke var fullständig. Herr Pöhl var själv med både i lantdagen, konstituanten och den första riksdagen och hade därför liksom levt med utvecklingen från första början. Med stort intresse lyssnade åhörarna till talaren. Alla kände varmt för Estland, som även är härvarande svenskars hemland.

Till Riksäldsten och riksdagens Talman sändes telegram.

Återstoden av kvällen tillbragtes vid fint dukade tebord. Värddinneskapet sköttes av fru Rosette Beipman.

Tack!

För vägkartorna, som ha blivit sända till skolan i Korkis från Riksf. Lokalavdelning i Malmö, uttalar Lokalavd. av S. O. V. i Korkis sitt uppriktiga tack.

Tack även för "Svenska Journalen"!

För S. O. V. i Korkis.

A. Samberg.

Tioårsjubileet och Riksdagens manifest.

Såsom redan framgår av skildringen om tioårsminnets firande den 24 februari, var det samma mycket högtidligt. Stora förberedelser hade gjorts för dagens firande. Även i utlandet hedrades Estland denna dag. Således hade Svensk-estniska föreningen i Stockholm anordnat festligt möte med tal bl. a. även av estniska talare. I Helsingfors flaggades, och minnet hedrades dessutom i Paris, London m. m. Deputationer anlände från utlandet till Reval, och en massa med telegram sändes.

Riksdagen utsände ett längre manifest till självstyrelseinstitutioner, kyrkor, skolor, föreningar — även andliga sekter, vilket den 24 febr. upplästes. Manifestet var översatt även på minoriteternas språk, bl. a. även på hebreiska. — Av den svenska översättningen trycktes 500 ex. för svenskarnas i landet räkning. Ett antal exemplar kan ännu erhållas på svenska folksekretariatet. Dessa exemplar äro avsedda för intresserade i utlandet.

Det bör tilläggas, att manifestet på tyskt håll förorsakade disharmoni. Tyska sändebudet i Reval deltog icke i festligheterna

med anledning av att manifestet inndhöll uttryck angående ockupationstiden, som Tyskland och tyskarna funno sårande. Missnöjet från Tysklands sida med Estland är dock icke så allvarligt, och torde ömsesidiga förklaringar leda till förståelse.

En svensk gåva till Dorpats universitet.

I anledning av Estlands 10-års frihetsminne ha två stockholmare, som ej önska bli namngivna, erbjudit Dorpats universitet en byst i bråns av universitetets grundläggare, Gustav II Adolf. Dorpats universitet har meddelat sig med tacksamhet emottaga gåvan, och kommer bysten att uppställas i sommar.

Amnesti.

Med anledning av jubileet ha 508 personer amnestierats. Av dessa ställas 255 på fri fot. De övrigas straff antingen lindras eller ha de återfått sitt medborgerliga förtroende. Bland de amnestierade finnas 72 politiska brotslingar.

Sveriges nya handelsavtal med Sovjet. Sveriges nya handelsavtal med Ryssland, vilket avtal som bekant uppsattes för några månader sedan, har nu framlagts inför riksdagen i och för ratifikation. I ett uttalande angående detsamma framhåller utrikesministern, att det innehåller ett antal klausuler, som äro förmånliga för svenska intressen; särskilt framhållas följande bestämmelser:

Den ryska handelsdelegationens verksamhet är förlagd till Stockholm, och antalet medlemmar i delegationen är begränsat. Alla juridiska frågor beträffande delegationens transaktioner skola behandlas och avgöras enligt svensk lag, undantagandes sådana transaktioner, som äga rum inom Rådunionen, eller beträffande vilka det särskilt överenskommits, att de skola vara rysk lag underkastade. Delegationens egendom i Sverige kan, på några obetydande undantag när, underkastas kvarstad eller exekutiva åtgärder. Avtalet fastställer också i vilken utstäckning delegationen är skatteskuldigt i Sverige.

På 16 dagar från England till Australien. Port Darwin, 22. febr. Hinckler har anlänt hit och således utfört sin flygfärd från England till Australien med en lätt maskin på 16 dagar. Sålunda har han med lätthet slagit det tidigare rekordet, som utgjorde 28 dagar.

Påven mot ändrad tid för påsken. Engelska underhusets antagande av lagen om enhetligt påskfirande andra söndagen i april har kommit som en överraskning för Vatikanen. Den katolska kyrkan har uttalat sig emot ett sådant arrangemang, och på grund av denna avvisande hållning var det som den av Folkförbundet år 1922 inkallade internationella kommissionen för kalenderregleringen icke kunde komma till något resultat om påskhögtiden. Påven fasthåller, enligt Gazetta

del Popolo, obetingat vid den gregorianska kalendern och är av den åsikten att en ändring endast kan beslutas av ett ekumeniskt koncilium.

Telefon Sverige — Amerika. Kronprinsen-regenten och Sveriges minister i Washington hade det första direkta telefonsamtalet mellan Sverige och Amerika. Där-efter talade amerikanske ministern i Sverige med Kellog och chefen för telegrafstyrelsen med direktören för det amerikanska telefonbolaget. Samtalen hördes väl.

Radion i skolans tjänst. Skolöverstyrelsen i Sverige tillstyrker i ett yttrande till telegrafstyrelsens radiobyrå Svenska radioklubbar-nas framställning om rundradio-stationernas användning i undervisningens tjänst.

Överstyrelsen är livligt intresserad av, att planmässigt ordnade försök med skolradio snarast möjligt måtte komma till stånd i Sverige liksom i andra länder. Det är emellertid tydligt, anför överstyrelsen, att någon erfarenhet först måste vinnas angående möjligheterna att utnyttja radion för undervisningsändamål, innan statsbidrag eventuellt kan äskas för skolradio. Frågan kan icke föreläggas innevarande riksdag, men är av den betydelse, att den icke längre bör undanskjutas.

För att förhindra cirkulerande rykten vill jag meddela, att jag som förut har min mottagning i Hapsal, Wiedemannsgatan 8, dagligen kl. 10—11 och 4—5.

Dr. Renteln.
Fruentimmersläkare.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget

EESTI LLOID

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIVFÖRSÄKRING

BRANDFÖRSÄKRING

TRANSPORTFÖRSÄKRING

OLYCKSFALLFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna belöpa sig till över

över hundra millioner Emk.

Ett bevis på till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder egendom medan tid är!

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.